Een sterk en sociaal Leiden

- Werken aan Wijken -

Partij van de Arbeid

Beste Leidenaar,

*Voor je ligt ons verkiezingsprogramma **'Een sterk en sociaal Leiden, werken aan wijken'**. In dit programma geven wij aan welke richting Leiden naar ons idee op moet: Leiden als een sociale en economisch sterke stad. Een stad waar je geholpen wordt als je werkloos raakt, waar geïnvesteerd wordt in nieuwe banen, waar je de zorg krijgt die je nodig hebt en waar niemand aan zijn lot wordt overgelaten.*

En een stad waar de wijken buiten de singels net zo belangrijk zijn als het centrum: extra schoonmaakrondes, het renoveren van woningen en het opknappen van buurten en wijkwinkelcentra staan daarom bij ons centraal.

Zo'n stad maak je niet vanuit het stadhuis. Dat doe je samen met de inwoners van Leiden. Vandaar dat wij dit programma samen met veel inwoners hebben gemaakt. Ik wil iedereen daar graag hartelijk voor bedanken. Zonder jullie ideeën was dit programma nooit zo goed geworden als het nu is.

Veel leesplezier.

Gijs Holla
Lijsttrekker PvdA Leiden
Stem 19 maart Lijst 2

Inhoudsopgave

pagina

1.	Inleiding	7
2.	Werk en Inkomen	8
3.	Zorg en Welzijn	11
4.	Economie en Kennis	14
5.	Wijken	16
6.	Veiligheid	17
7.	Wonen, Groen en Duurzaamheid	18
8.	Studenten en Onderwijs	20
9.	Ouderen	22
10.	Sport	23
11.	Cultuur	24
12.	Bereikbaarheid	25
13.	Bestuur en Regio	26
14.	Financiën	27

1. Inleiding

Leiden is een aantrekkelijke stad om in te wonen. Wel wachten ons als stad enkele uitdagende jaren. Ook hier beginnen de gevolgen van de economische crisis steeds zichtbaarder te worden. De werkloosheid loopt op, steeds meer winkels sluiten hun deuren en de gemeente moet fors bezuinigen.

Leiden moet een sociale stad blijven, dat is onze drijfveer. Als er stadgenoten in de knel komen, laten we hen niet aan hun lot over. De sterkste schouders dienen de zwaarste lasten te dragen. De overheveling van taken in de jeugdzorg, zorg en arbeidsparticipatie moet zorgvuldig en op een sociale manier gebeuren. De zwaksten in onze samenleving mogen daar niet de dupe van worden. Hiervoor zetten we sociale wijkteams in.

Leiden is groter dan de binnenstad. Wij willen meer aandacht voor onze wijken: goede woningen, een schone openbare ruimte en voldoende groen zijn ook buiten het centrum van cruciaal belang. Héél Leiden moet immers een prettige en leefbare stad zijn om in te wonen. Daarom moet de balans in aandacht tussen wijken en binnenstad hersteld worden.

De bestrijding van de werkloosheid heeft onze prioriteit. We maken concrete afspraken met lokale ondernemers om zo veel mogelijk mensen aan een baan te helpen en stageplekken te creëren. En bij aanbestedingen hebben we speciale aandacht voor het in dienst nemen van jongeren, ouderen en mensen met een beperking. De gemeente moet daarbij het juiste voorbeeld geven.

De komende decennia bouwen we verder aan de economische motoren van Leiden: de internationale kennisstad en de historische binnenstad. Het Bio Science Park, ons aansprekende voorbeeld, breiden we verder uit. Samen met de Universiteit, het LUMC, de Hogeschool en vele bedrijven werken we aan het versterken van Leiden als

kennisstad. Daarnaast blijven we inspanningen verrichten om meer bezoekers naar onze stad te trekken, die vaker terugkomen en meer besteden. Investeringen hierin leveren bovengemiddeld veel werkgelegenheid en inkomsten op. Hiermee kunnen we Leiden als sociale stad overeind houden en blijven investeren in onze wijken.

De rijksoverheid draagt de komende jaren taken op het gebied van zorg en arbeidsparticipatie over aan de gemeente. Deze overheveling vormt de grootste uitdaging voor de komende raadsperiode. Wij staan hier positief tegenover, want gemeenten staan dichter bij de mensen en kunnen daardoor efficiënter en effectiever werken. We krijgen echter minder geld om deze taken uit te voeren. Als we niet opletten, worden de meest kwetsbaren daar de dupe van. Dat voorkomen wij en wij zien de extra taken als kans om de zorg te verbeteren en meer mensen aan een baan te helpen.

Bij een sterk en sociaal Leiden hoort menselijke maat. De meest kwetsbare groep - ongedocumenteerde migranten uitgeprocedeerde asielzoekers - laten wij niet in de steek. Wij spannen ons maximaal in voor een menswaardige opvang. Een dak boven het hoofd, eten en medische zorg zien wij niet als een gunst maar als een mensenrecht. Dit is het minste dat Leiden voor deze kwetsbare groep mensen kan doen.

2. Werk en Inkomen

In de sociale zekerheid verandert er de komende jaren veel. De gemeenten worden verantwoordelijk voor het aan de slag helpen van werklozen en mensen met een arbeidshandicap. Deze nieuwe taken gaan gepaard met een bezuiniging. Omdat niemand tussen wal en schip mag vallen, reserveren we geld voor een tijdelijk budget om de overheveling van deze nieuwe taken soepel te laten verlopen ("zachte landing").

SPEERPUNT

Ruimhartig minimabeleid

Wij voeren een ruimhartig minimabeleid in Leiden. De grens om in aanmerking te komen voor declaratieregelingen gaat weer naar 120%. Zo vallen er minder Leidse gezinnen tussen wal en schip.

Leiden moet een sociale stad blijven. Lage inkomens verdienen een steuntje in de rug. De inkomensgrens om in aanmerking te komen voor de declaratieregeling gaat van 110 naar 120% van het sociaal minimum. Schuldhulpverlening is belangrijk, zeker in deze tijd. We zorgen er dus voor dat dit toegankelijk blijft voor iedereen. Een lage drempel is een voorwaarde.

De PvdA geeft niemand op. Ons doel is een samenleving waar iedereen zijn of haar steentje aan bijdraagt. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid iedereen die zonder werk zit te helpen om aan de slag te gaan. Mensen die in hun toekomst willen investeren door training en opleiding, krijgen onze steun.

Ons basisprincipe is dat iedereen (vrijwilligers)werk heeft. Wanneer mensen een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben of dreigen te krijgen, en deze werkzaamheden mensen dichterbij de arbeidsmarkt brengen of houden, vragen wij van hen een tegenprestatie naar vermogen in de vorm van onbetaalde nuttige werkzaamheden. Hierbij houden wij altijd rekening met bestaand vrijwilligerswerk, mantelzorg en de eigen voorkeur en mogelijkheden. Tegenprestatie kan nooit betaalde arbeid in de weg staan, mag nooit een verkapte verlaging van het minimumloon zijn en mag niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt. We geven altijd de voorkeur aan betaalde arbeid, ook al is dat duurder. Fraude tast ons solidaire systeem aan, en daarom pakken we misbruik hard aan. We houden wel maat: alleen bij zware verdenkingen van fraude zijn maatregelen als huisbezoeken toegestaan. Goede voorlichting en preventie zijn essentieel.

SPEERPUNT

Leids actieplan werkgelegenheid

De belangrijkste doelgroepen zijn:
- jongeren
- ouderen
- mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Er mag niemand aan de kant blijven staan.

De PvdA grijpt de veranderingen bij de sociale werkvoorziening met beide handen aan. Wij zien het als een kans om meer mensen aan het werk te helpen in een reguliere baan. Voor wie niet kan werken in een reguliere baan bieden we een beschermde arbeidsplaats. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt verdienen ook uitzicht op vooruitgang in hun beloning.

Wij zoeken een partnerschap met het bedrijfsleven. Samen met lokale werkgevers maken we afspraken over de ontwikkeling van de werkgelegenheid en het in dienst nemen van aandachtsgroepen: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, ouderen en jongeren zonder werkervaring. Die afspraken – in de vorm van een actieplan werkgelegenheid – gaan in elk geval over stageplaatsen, persoonlijke coaches en loonkostensubsidies.

De gemeente moet daarbij het goede voorbeeld geven. Zij is een sociale werkgever en is ruimhartig met het in dienst nemen van mensen met een beperking. We creëren extra stageplaatsen bij de gemeente en we maken daar ook een punt van bij aanbestedingen ("sociale winst"): speciale aandacht voor het in dienst nemen van jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Onze voorstellen

- Een Leids actieplan werkgelegenheid;
- De inkomensgrens om in aanmerking te komen voor minimabeleid (declaratieregeling) gaat naar 120%;

- We reserveren extra budget voor een zachte landing van de bezuinigingen;
- Geen arbeidsverdringing;
- De gemeente creëert op ruime schaal leerwerk- en stageplekken op alle onderwijsniveaus;
- De gemeente verplicht zich tot 5% aan sociale winst bij aanbestedingen.

3. Zorg en Welzijn

De kwaliteit van zorg en welzijn ligt in onze stad op een hoog niveau. Maar ook in de organisatie van zorg en welzijn verandert er binnenkort veel. Waar nu het Rijk nog verantwoordelijk is, wordt dat de gemeente. De PvdA ziet dit als een kans om de kwaliteit ervan te verbeteren. Onze belangrijke uitgangspunten daarbij zijn: minder bureaucratie, meer zorg op maat en meer inspraak voor bewoners. De overheveling moet zo gebeuren dat bewoners zo min mogelijk nadeel ondervinden van de bezuiniging waarmee deze verandering gepaard gaat. Daarom maken we de eerste jaren extra budget vrij om de overgang soepel te laten verlopen ("zachte landing"). Bij deze grote verandering richten wij ons op vier prioriteiten.

Allereerst moet goede zorg voor de kwetsbare groepen altijd bereikbaar blijven. De overheveling gaat gepaard met bezuinigingen en moet in korte tijd plaatsvinden. We steunen dat meer mensen zelf hun zorg regelen, maar de gemeente biedt een vangnet voor inwoners die dat niet kunnen. Vooral kwetsbare groepen kunnen de dupe worden als ze er niet in slagen hun zorg zelf te regelen. Ze kunnen vereenzamen en hun sociale contacten kwijtraken. Deze groep vereist extra aandacht, om een omgeving te scheppen waarin ze (weer) kunnen functioneren. Wij houden dit scherp in de gaten. Deze groepen mogen niet tussen wal en schip terechtkomen. Leiden moet een sociale stad blijven.

SPEERPUNT

Leiden is en blijft een sociale stad

Zorg blijft steeds bereikbaar voor de kwetsbare groepen;

Zorg organiseren we dicht bij de burger door het invoeren van kleinschalige sociale wijkteams;

Leidenaren krijgen meer invloed en zeggenschap op hun zorg.

Ten tweede vindt de PvdA het belangrijk dat zorg voor iedereen dichtbij is. Wijkverpleegkundigen, thuiszorg, maatschappelijk werkers en opbouwwerkers in sociale wijkteams geven ondersteuning dicht bij huis en werken samen met familieleden en buurtbewoners. Deze teams werken op wijkniveau, zodat ze goed weten wat er speelt. Ze hebben ruime taken en bevoegdheden. Deze vroege ondersteuning leidt tot betere hulp, doet minder beroep op dure zorg en maakt het mogelijk dat mensen langer in hun eigen buurt blijven wonen.

Ten derde krijgen Leidenaren meer invloed op hun welzijn en zorg door zelf actie te ondernemen. Door het ondersteunen van burgerinitiatieven streven we naar de vorming van organisaties in alle wijken, zodat zo veel mogelijk Leidenaren elkaar kunnen ondersteunen. Zo willen we barrières tussen bewoners doorbreken en elkaar kunnen helpen.

Ten vierde krijgen actieve burgers in hun wijk zeggenschap over het aanbod van hulp en zorg. In wijken waar veel behoefte is aan ondersteuning, maar waar eigen oplossingen van bewoners moeilijk van de grond komen, biedt de gemeente een extra helpende hand.

Wij leggen ons er niet bij neer dat gezondheidsproblemen vaker voorkomen in lagere sociaaleconomische groepen. Als gevolg daarvan leven mensen met een lage opleiding en een laag inkomen gemiddeld zo'n 7 jaar korter dan hoogopgeleiden. De gemeente en ziektekostenverzekeraars in de regio moeten hun krachten bundelen om deze verschillen te verminderen door middel van een meerjarig, consequent volgehouden preventiebeleid. Deze gezamenlijke aanpak met de verzekeraars vraagt ook samenwerking tussen eerstelijnsgezondheidszorg, welzijnswerk, GGD, het onderwijs en sportverenigingen. Het lopende programma Jongeren Op Gezond Gewicht is een goede aanzet.

De PvdA zorgt ervoor dat de gemeente, bewoners, zorg- en welzijnsinstellingen en zorgverzekeraars goed samenwerken en wij zien de professionele hulpverleners en bewoners als partners. Zorginstellingen moeten meer samenwerken, minder bureaucratisch zijn, en hebben zo veel mogelijk "handen aan het bed". Veel mensen die zorg nodig hebben, willen graag maatschappelijk actief blijven. Wij waarderen dit en helpen hen om hun kennis, talenten en deskundigheid in te zetten. In Leiden bestaat er een groot saamhorigheidsgevoel en zijn er veel burgerinitiatieven en vrijwilligers. Dit willen we verder versterken, zodat eigen oplossingen van bewoners hand in hand gaan met hulp en zorg van beroepskrachten. Burgers kunnen met klachten terecht bij een onafhankelijke vertrouwenspersoon. Deze kan de gemeente en organisaties aanspreken op de kwaliteit van hun dienstverlening.

In 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle jeugdzorg, ook voor de gespecialiseerde hulpverlening. De PvdA vindt het belangrijk dat er tijdens de overgang van Rijk en provincie naar gemeenten geen kinderen tussen wal en schip vallen. De ondersteuning bij het opvoeden van kinderen en de jeugdzorg moeten voor iedereen laagdrempelig en gemakkelijk bereikbaar zijn. Het is van belang dat verschillende vormen van hulpverlening goed onderling worden afgestemd: één gezin, één plan en zo veel mogelijk één hulpverlener.

De gemeente koppelt niet dwingend een tegenprestatie aan het verlenen van zorg of hulp. De gemeente mag natuurlijk wel vragen of iemand, binnen diens mogelijkheden, een tegenprestatie wil verrichten.

Onze voorstellen

- Ondersteuning zo dicht mogelijk bij de burger via sociale wijkteams;
- Versterking van eigen organisaties van bewoners, zoals mantelzorg, maatjesprojecten en zorgcoöperaties;
- Kwetsbare ouderen, chronisch zieken en gehandicapten krijgen een persoonlijk aanbod voor zorg en ondersteuning;
- Gemeente en zorgverzekeraars sluiten een overeenkomst die toewerkt naar meer preventie, wijkgericht werken en het samenbrengen van ondersteuning, hulp en zorg;
- Samen met de verzekeraars: een veelomvattend preventiebeleid om sociaaleconomische verschillen in gezondheid terug te dringen;
- Inzet van digitale middelen, zodat bewoners elkaar in hun vraag en aanbod van ondersteuning makkelijker rechtstreeks kunnen vinden en ondersteunen;
- In elke wijk is er een netwerk van scholen en instellingen voor jeugdhulp en jeugdzorg;
- Instellen van een onafhankelijke vertrouwenspersoon;
- We reserveren extra budget voor een zachte landing van de bezuinigingen.

4. Economie en Kennis

Een sterke economie zorgt voor veel werkgelegenheid. De kenniseconomie en de binnenstad zijn de grootste werkgevers in onze stad. Als we hierin investeren, levert dat de meeste banen op. Dat komt ook tot uitdrukking in het op te stellen actieplan werkgelegenheid.

Het Bio Science Park moet kunnen doorgroeien. In overleg met buurgemeenten willen we in de regio ruimte reserveren voor uitbreiding hiervan – bijvoorbeeld op het voormalige vliegveld Valkenburg. We ondersteunen de Universiteit en andere partners actief bij de vorming

SPEERPUNT

Werk, werk, werk

Wij zetten in op werkgelegenheid door te investeren in onze economische motoren:
- de kenniseconomie
- de binnenstad
- de wijkwinkelcentra en reguliere bedrijventerreinen.

van een tweede kennescluster. De plannen hiervoor bij de faculteit Geesteswetenschappen bieden op termijn grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid. De Universiteit, Hogeschool, het mbo met de ROC's en ook een boegbeeld onder de technische opleidingen als de Leidse Instrumentmakersschool zijn en blijven van groot belang voor Leiden.

Kenniseconomie is echter niet de enige bron van werk. De binnenstad is onze tweede banenmotor. Detailhandel, horeca en cultuur zorgen voor veel werk. Door de economische crisis en door de opkomst van winkelen via internet staat onze binnenstad onder druk. Onze historische gebouwen en grachten en de aanwezigheid van veel verschillende kleine winkels maken het aantrekkelijk om een dagje in Leiden te winkelen en geven ons een voorsprong op andere binnensteden. We werken aan een levendig stadscentrum waar winkels, cultuur en horeca elkaar afwisselen en aan de versterking van het winkelaanbod in het kernwinkelgebied en bij het station. Daarbuiten staan we uitbreiding van de woonfunctie toe.

Leiden heeft een grote toeristische aantrekkingskracht. Dat toerisme is belangrijk voor de economie van de stad. Veel potentie is nog onbenut. We willen graag dat de gemeente daarbij samenwerkt met allerlei instanties die hier een rol bij spelen (zoals de musea) en de commerciële partijen.

Ook in de wijken – in de wijkwinkelcentra en op de bedrijventerreinen – is investeren in de economie van belang, want ook zij bieden

veel werkgelegenheid. Daarnaast zijn wijkwinkelcentra van vitaal belang voor de wijk: zij zorgen voor leefbaarheid en sociale samenhang. We investeren in de openbare ruimte van deze gebieden; de eigenaren van de centra investeren in de gebouwen, zodat het voor bedrijven en winkels in de toekomst aantrekkelijk blijft om zich er te vestigen.

Onze voorstellen

- Opknappen van wijkwinkelcentra;
- Versterking van het winkelaanbod: alleen rond het station en in het kernwinkelgebied;
- Ruimte voor uitbreiding van het Bio Science Park in de regio (bijvoorbeeld Valkenburg).

5. Wijken

Leiden is groter dan de binnenstad. De wijken staan bij ons centraal. We streven naar leefbare, veilige en schone wijken. Door samen met bewoners de vinger aan de pols te houden en snel op signalen te reageren, voorkomen we dat wijken erop achteruitgaan en dat we het probleem van de ene wijk naar de andere schuiven.

De openbare ruimte moet schoon, heel en veilig zijn. We zorgen voor extra schoonmaakrondes in de wijken en we leggen in de hele stad ondergrondse of inpandige afvalcontainers aan. Op die manier voorkomen we dat er zwerfvuil ontstaat en pakken we de meeuwenoverlast aan. We creëren extra parkeerplekken in wijken waar nu te weinig plekken zijn. Die nieuwe parkeerruimte mag echter niet ten koste gaan van groen of van speelgelegenheid voor kinderen. Bij bestemmingsplannen kijken we of er voldoende ruimte is voor speelplekken.

We werken samen met onze bewoners aan onze wijken en versterken hun positie. We stimuleren en faciliteren eigen initiatief. Bewoners in

kwetsbare wijken ondersteunen wij bij deze rol. Ook de positie van de wijk- en buurtverenigingen wordt versterkt, net als de positie van de wijkmanager, het gemeentelijke aanspreekpunt van de wijken en bewoners. We geven bewoners en wijkorganisaties directe invloed op het beheer van de openbare ruimte ("buurt bestuurt").

Onze voorstellen

- Extra schoonmaakrondes;
- Extra parkeerplekken;
- Versterking van de positie van de wijkverenigingen en individuele bewoners;
- Directe invloed van bewoners op het beheer van de openbare ruimte.

6. Veiligheid

Veilige en leefbare wijken zijn ons uitgangspunt. We betrekken iedereen bij de leefbaarheid en veiligheid van de wijken; de wijkagent is een sleutelfiguur. Wij zijn voorstander van het gebruik van Burgernet. Burgers moeten het gevoel hebben dat hun waakzaamheid ertoe doet.

Centraal staat dat er wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van de leefomgeving van de wijken. Dat is de beste garantie dat overlastgevend gedrag zo veel mogelijk wordt voorkomen. Overlast, intimidatie en criminaliteit worden daarom niet alleen bestreden via preventie maar ook met hard ingrijpen als het moet. Criminaliteit wordt met een "lik-op-stukbeleid" aangepakt. Bij vaker voorkomende overlast van groepen is een samenscholingsverbod een aanvaardbaar middel. Wij stemmen in met cameratoezicht, maar alleen als uiterste redmiddel.

Actief beleid moet ervoor zorgen dat risicogroepen een toekomstperspectief wordt geboden.

Onze voorstellen

- Wijken die schoon, heel en veilig zijn;
- "Lik-op-stukbeleid" bij criminaliteit;
- Een toekomstperspectief voor risicogroepen.

7. Wonen, Groen en Duurzaamheid

Leiden is een fijne stad om in te wonen. Dat geldt voor de fraaie oude – nog springlevende – binnenstad, maar net zo goed voor de wijken. Het op peil houden van de woonkwaliteit heeft prioriteit. Een fors deel van de woningvoorraad is aan vernieuwing toe, een nieuwe kwaliteitsimpuls is noodzakelijk. Wij zien daarbij een hoofdrol weggelegd voor de Leidse woningcorporaties. Nieuwe prestatieovereenkomsten met de woningcorporaties moeten een extra impuls geven aan de herstructurering van de oudere woonwijken: de wijken rond de singels, maar ook Meerburg en Zuid-West. Wij vinden dat de corporaties een belangrijke rol vervullen voor de huisvesting van de middeninkomens.

Wij gaan uit van betaalbare en goede woningen voor alle bevolkingsgroepen. Voor de lagere inkomens en de inkomens net boven modaal blijft een sociaal volkshuisvestingsbeleid noodzakelijk. Wij houden rekening met de tendens dat ook jongeren met hogere inkomens weer meer belangstelling voor huren vertonen. Wat ons betreft, voorzien de corporaties – én commerciële verhuurders – in deze groeiende behoefte. Ook dit spreken we af in de prestatieafspraken met de corporaties. Starters die een huis willen kopen, helpen we onder voorwaarden – bij speciale projecten voor deze groep – met een starterslening.

We willen de doorstroming bevorderen. Daarom is de PvdA er voorstander van dat een huurbeleid van corporaties rekening houdt met de financiële draagkracht van de bewoners: huurders met een stijgend inkomen worden gestimuleerd om te verhuizen naar een duurdere woning (koop of huur). Zo blijft de voorraad sociale huurwoningen beschikbaar voor de doelgroep. Ouderen die kleiner willen gaan wonen, mogen niet met een enorme huurverhoging worden geconfronteerd. Maatwerk in het huurbeleid is de oplossing en maakt het mogelijk dat ouderen langer zelfstandig in aangepaste seniorenwoningen in hun eigen omgeving blijven wonen.

We leggen excessen bij de "verkamering" van gewone woningen – een tendens van de laatste jaren – aan banden.

Leiden is een dichtbebouwde stad. Voldoende groen is daarom belangrijk. Parken en groene gebieden als de Leidse Hout, de Oostvlietpolder, het Van der Werffpark, De Tuin van Noord en Cronesteijn blijven groen. Wij zijn voorstander van de uitbreiding van de hoeveelheid groen in de stad. Daarom steunen we de aanleg van het Singelpark. Dit park wordt de groene long van de wijken direct buiten de binnenstad en van de binnenstad zelf. Er komen extra bomen in de stad. De verbindingen met de groene buitengebieden verbeteren we. Initiatieven voor groene daken en gevels hebben onze steun.

Leiden moet een sprong voorwaarts maken in duurzaam energiegebruik en lagere woonlasten. De gemeente moet zich er daarom voor inzetten dat bewoners, organisaties, bedrijven, onderwijsinstellingen en corporaties een Green Deal sluiten. Dat is goed voor het milieu

SPEERPUNT

Lagere woonlasten via een Green Deal

Wij zetten ons ervoor in dat woningbouwcorporaties, Leidse bouw- en installatiebedrijven, bewoners en andere betrokkenen een Green Deal afsluiten. Doel zijn lagere woonlasten en kwalitatief betere en energieneutrale woningen.

Deze afspraken zorgen tevens voor extra werkgelegenheid bij de lokale bouw- en installatiebranche en ze zijn goed voor het milieu.

en de energierekening van burgers en bedrijven én het creëert extra werkgelegenheid in de lokale bouw- en installatiesector. Onderdeel van deze Green Deal zijn versnelde isolatie van woningen en bedrijfsgebouwen, de installatie van zonnepanelen, teruglevering van stroom aan het net tegen redelijk tarief, omschakeling op LED-verlichting en modernisering van de stadsverwarming.

Onze voorstellen

- Samen met de corporaties maken we prestatieafspraken over investeringsplannen voor Meerburg, de Zeeheldenbuurt en Zuid-West en over huurbeleid om "scheef wonen" (financieel en ruimtelijk) tegen te gaan;
- Starters die een huis willen kopen, komen in aanmerking voor een starterslening;
- De Oostvlietpolder blijft groen;
- Het Singelpark wordt aangelegd;
- Er komt een Green Deal.

8. Studenten en Onderwijs

Onderwijs speelt een belangrijke rol in Leiden. 58.000 kinderen, jongeren en studenten volgen onderwijs in Leiden, en meer dan de helft daarvan woont in Leiden zelf. Voor goed onderwijs zijn goede scholen nodig. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om ervoor te zorgen dat basis- en middelbare scholen goede gebouwen hebben om les in te geven. Rijksgeld dat voor onderwijshuisvesting bedoeld is, wordt ook daaraan uitgegeven. Onze onderwijsinstellingen ondersteunen we bij het bouwen van nieuwe onderwijshuisvesting.

Voor jongeren en studenten heeft Leiden veel te bieden: in onze stad is het prettig wonen, sporten en uitgaan. Dat prettige leefklimaat houden we overeind en versterken we. We ondersteunen initiatieven om het uitgaansleven in Leiden nog bruisender te maken.

Voor de mbo-, hbo- en universitaire studenten is het belangrijk dat er voldoende en goede kamers zijn. We maken ons sterk om problemen met huisjesmelkers, slecht onderhouden panden en overlast aan te pakken. We zetten ons in om samen met jongeren oplossingen te vinden die het beste bij de verschillende wijken passen. We betrekken jongeren en studenten uitdrukkelijk bij de toekomst van de stad. Daarnaast vinden we het belangrijk dat iedereen die dat wil na zijn of haar opleiding in Leiden kan blijven wonen en werken.

Scholen hebben een brede verantwoordelijkheid om voor hun leerlingen te zorgen. Het onderwijs moet ruimte bieden aan kinderen met beperkingen. De scholen in Leiden nemen hiervoor al initiatieven. Scholen worden gesteund én aangemoedigd om partner van de ouders te zijn bij de opvoeding van en zorg voor hun kind. Ook kunnen scholen en jeugdhulp hun kennis en ervaring nog beter op elkaar afstemmen. Scholen werken meer samen met bewoners en andere instellingen in de wijk, om een veilig en stimulerend opvoedingsklimaat te creëren. De formule van de Brede School is een van de manieren waarop deze samenwerking gestalte krijgt.

Als centrumgemeente van Holland-Rijnland heeft Leiden een extra verantwoordelijkheid om scholen te steunen bij het overeind houden van een breed aanbod, bijvoorbeeld als het gaat om speciaal onderwijs of een bijzonder profiel. De bibliotheek (BplusC) blijft belangrijk voor de leesbevordering van kinderen.

Onze voorstellen

- Uitbreiden van het aantal studentenwoningen;
- Behouden van de gemeentelijke kwaliteitsgids voor het voortgezet onderwijs;
- Scholen vormen een ontmoetingspunt in de wijk;
- Inzetten op verruiming van de openingstijden van speeltuinvoorzieningen.

9. Ouderen

Ouderen leveren een grote bijdrage aan de samenleving. Ze blijven langer werken, zijn maatschappelijk actief en ondersteunen hun kinderen, kleinkinderen en andere ouderen. Vrijwilligersorganisaties, instellingen en overheid kunnen hen inschakelen bij de ondersteuning van mensen die hulp nodig hebben. Ouderen zullen graag een bijdrage leveren, als zij de ruimte krijgen om initiatieven te nemen. De PvdA geeft hun die ruimte.

De PvdA vindt dat ouderen op een volwaardige manier moeten kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. In overleg met de belangenorganisaties moeten we de toegankelijkheid en bereikbaarheid van sociale voorzieningen, gebouwen, de openbare ruimte – elke straat heeft een stoep – en openbaar vervoer garanderen. Ook zal de stad moeten worden ingericht op beperkingen en ziekten die uit ouderdom voortkomen. Daarbij gaat het niet alleen om hulp en zorg, maar ook om deelname aan culturele en recreatieve voorzieningen.

We steunen het opzetten van Woonservicezones: gebieden met goede aangepaste woningen, met wijkvoorzieningen voor gezondheidszorg, welzijn, vrije tijd en sport en met publieke ontmoetingsruimten. Deze gebieden zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Om de woningmarkt in beweging te brengen, willen we met de woningbouwcorporaties en investeerders afspraken maken die bevorderen dat ouderen gemakkelijker naar seniorenwoningen kunnen verhuizen. Dit werkt in de hand dat (grote) huizen vrijkomen en de doorstroming op de woningmarkt op gang komt.

Onze voorstellen

- In het aanbod van hulp en zorg wordt meer nadruk gelegd op zorg aan huis;

- Vergroten van de bereikbaarheid van voor ouderen aangepaste woningen;
- Een woonservicezone in elke wijk;
- Elke straat krijgt bij herinrichting een stoep.

10. Sport

Sporten is gezond en zorgt voor plezier en ontspanning. Iedereen moet gestimuleerd worden om te sporten. We geven voorrang aan breedtesport, vooral voor kinderen, en de gemeente Leiden blijft lid van het Jeugdsportfonds. Topsport zien we als aanjager van de breedtesport. We voeren het schoolzwemmen weer in als gezamenlijke sport. Alle kinderen komen zo – naast schoolgym – in contact met een vorm van sport.

Onze sportaccommodaties houden we zo veel als mogelijk overeind. Zwembad De Vliet blijft open. We stimuleren medegebruik van accommodaties en velden, zodat deze optimaal worden gebruikt. Intensievere samenwerking tussen sportclubs, ROC's, basisscholen en Universiteit is daarvoor nodig. In elke wijk is er een trapveldje. We onderzoeken of er bij het station een nieuw sportcomplex kan komen met gezamenlijk te gebruiken zalen en faciliteiten. Dit steunen we als het uit particuliere middelen kan worden betaald. De ijsbaan renoveren we.

Onze voorstellen

- Breedtesport boven topsport;
- Herinvoering schoolzwemmen;
- Steun voor een nieuw – particulier gefinancierd – sportcomplex;
- Zwembad De Vliet blijft open;
- Renovatie van de ijsbaan.

11. Cultuur

Cultuur is onlosmakelijk verbonden met Leiden. De stad heeft vele kunstenaars grootgebracht en cultuur draagt bij aan de economische ontwikkeling en het levendig houden van de stad. Cultuur past bij Leiden "Stad van Ontdekkingen" en zorgt voor werkgelegenheid. Dit wil de PvdA in stand houden. Wij ondersteunen culturele initiatieven van burgers. Deze leiden tot vernieuwing en activiteiten die anders niet van de grond komen.

De vele (Rijks)musea spelen een belangrijke rol in cultureel Leiden. Zij geven de stad een gezicht naar buiten en trekken veel bezoekers uit binnen- en buitenland aan. Wij werken er – samen met Leiden Marketing en de musea – aan dat mensen na het museumbezoek de stad ingaan. We steunen de inspanningen die de musea verrichten om jongere bezoekers te interesseren in een museumbezoek.

Leiden heeft zeer veel cultureel erfgoed. Gemeentelijke en Rijksmonumenten zijn goed beschermd, maar ander erfgoed - ook van recente datum - wordt bedreigd. De wereld staat niet stil, dus als verandering van bestemming kan helpen waardevol erfgoed te behouden, willen we die ruimte geven.

Alle Leidenaren moeten in aanraking komen met cultuur. Het culturele aanbod moet meer de wijken in gaan. Instellingen en gezelschappen moeten onze inwoners opzoeken in hun straat, buurt en wijk. Leegstaande panden kunnen daarvoor worden gebruikt. Cultuureducatie voor jongeren is van groot belang. Jongeren moeten op school in contact komen met cultuur zodat ze er vaker van genieten. Leiden blijft lid van het Jeugdcultuurfonds.

Programmering is belangrijker dan huisvesting. Bij bezuinigingen kijken we daarom als eerste naar de kosten voor huisvesting. We gebruiken de stad als podium. Gebouwen moeten meer gebruikt worden voor en door Leidse kunstenaars.

Onze voorstellen

- Meer cultuur in de wijken;
- Handhaven van kunst- en cultuureducatie op scholen;
- Intensieve samenwerking tussen culturele organisaties/initiatieven, wijkorganisaties en scholen.

12. Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid – zowel te voet, per fiets als per openbaar vervoer of auto – is een voorwaarde voor een economisch sterke stad. Leiden uit rijden of vanaf de snelweg in rijden is een groot probleem. Dat pakken we aan door de doorstroming op het Lammenschansplein en de kruising Plesmanlaan – Haagscheschouw te verbeteren. Een Ringweg-Oost via de Sumatrastraat is geen optie. Voor een nieuwe verbinding tussen A4 en A44 was en is de PvdA voorstander van een variant via een ondertunnelde Churchilllaan (de Churchill Avenue). Er is echter gekozen voor een variant langs de Stevenshof. Deze variant van de Rijnlandroute moet zo goed mogelijk worden ingepast. Hoe langer de tunnel, hoe beter.

We investeren in extra (bewaakte) fietsenstallingen en een filevrije route voor het openbaar vervoer door de stad. De Breestraat is vanuit alle wijken direct bereikbaar met de bus. De reisinformatie bij OV-haltes is op orde, ook voor blinden en slechtzienden. We zijn voor een autoluw kernwinkelgebied en voor een bus- en autovrije Stationsweg en Steenstraat. We ondersteunen initiatieven voor nieuwe milieuvriendelijke vormen van vervoer (zoals E-bikes, Green Wheels en Car2go). We zijn voor extra oplaadpalen voor elektrisch vervoer en een stadsdistributiecentrum.

Indien de binnenstad nieuwe garages krijgt, stemmen we het parkeren op straat hierop af. Minder parkeerplaatsen voor bezoekers op straat in het historische centrum is het uitgangspunt.

Het oplossen van de parkeeroverlast in de wijken buiten het centrum heeft prioriteit. De oplossing die gekozen wordt, is minstens kostendekkend voor gemeente. De eerste bewonersvergunning is tegen kostprijs. Uitgaven met betrekking tot parkeren (inclusief garages) worden betaald uit de parkeerinkomsten.

Door de dichte bebouwing van de stad is er relatief veel overlast van het verkeer: vooral lawaai en fijnstof. Maatregelen als de milieuzonering in de stad moeten deze overlast zo veel mogelijk beperken.

Onze voorstellen

- Geen Ringwest-Oost door de Sumatrastraat;
- De Breestraat is vanuit de wijken zonder overstap per bus te bereiken;
- Realisatie extra fietsenstallingen bij de Haarlemmerstraat en het station;
- Een goed ingepaste Rijnlandroute.

13. Bestuur en Regio

Onze stad maakt deel uit van een samenhangend verstedelijkt gebied in de Randstad en Leiden is de centrumgemeente van Holland-Rijnland. We lopen niet weg voor de verantwoordelijkheden die dat met zich meebrengt. Regionale samenwerking is vooral belangrijk op het gebied van wonen, milieubeleid, versterking van de arbeidsmarkt en jeugdzorg. Deze samenwerking vormt geen nieuwe bestuurslaag.

We werken samen met andere universiteitssteden, universiteiten, hogescholen, ROC's, ziekenhuizen en bedrijven op het gebied van de kenniseconomie. Hiermee versterken we de positie van de Leidse Universiteit en daarmee de positie van Leiden als kennisstad.

De kwaliteit van de gemeentelijke organisatie en daarmee de dienst-

verlening voor de burger is van groot belang. We kijken kritisch naar de kwaliteit van de organisatie en verbeteren deze waar mogelijk. We stemmen niet in met nieuwe huisvesting voor ambtenaren als de kosten hoger zijn dan de huidige jaarlijkse kosten. De politieke, bestuurlijke en representatieve functies blijven in het stadhuis.

Ook op lokaal bestuurlijk niveau willen wij bijdragen aan evenwichtiger beloningsverhoudingen. Wij hanteren bij subsidierelaties de "Balkenende-norm".

SPEERPUNT

Samenwerking

We zetten in op samenwerking met de partners van de gemeente:

- bewoners en hun organisaties
- buurgemeenten
- onderwijsinstellingen
- bedrijfsleven
- corporaties
- zorginstellingen en verzekeraars

Samenwerking die wederzijds en niet vrijblijvend is.

Onze voorstellen

- Het stadhuis blijft het stadhuis;
- Nieuwe ambtelijke huisvesting mag niet duurder (jaarlijkse kosten) uitvallen dan nu het geval is;
- Handhaven Balkenende-norm.

14. Financiën

Zeker in lastige economische tijden moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Op die manier ontzien we de zwaksten in onze samenleving. Dat is het belangrijkste uitgangspunt van ons financiële beleid.

SPEERPUNT

De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten

Onze inzet is dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig stijgen. Diensten (vergunningen, parkeerrestricties) van de gemeente moeten kostendekkend zijn. Er moet een gezonde balans zijn tussen bezuinigen en meer inkomsten. Bij het zoeken naar (en vinden van) bezuinigingsposten wordt nadrukkelijk ook gekeken naar de gemeentelijke organisatie. De gemeente voert een actief beleid om partners en bewoners te interesseren om in de stad te investeren.

Alle uitgaven – inclusief reserves en subsidies – moeten zo efficiënt en effectief mogelijk worden ingezet. Ze worden hierop beoordeeld en – indien het oordeel daartoe aanleiding geeft – heroverwogen. Wij pleiten voor een andere benadering bij het verstrekken van subsidies. Subsidies worden beoordeeld op effectiviteit. Elke vier jaar worden instellingen op hun functioneren beoordeeld. Hiermee bezuinigen wij jaarlijks 1,3 miljoen op een totaal van 46 miljoen aan subsidies. Investeringen moeten duurzame en structurele investeringen in de stad zijn.

De overheveling van rijkstaken naar de gemeente mag op termijn geen extra gemeentelijke middelen kosten dan het meegeleverde budget. Ten behoeve van een "zachte landing" voor iedereen die ermee te maken krijgt, zetten we wel extra geld opzij.

Continuïteit en betrouwbaarheid van bestuur is een belangrijke waarde waar de PvdA als partij op aanspreekbaar is. Met het oog op de crisis en de overheveling van extra taken, mag in beginsel echter geen enkel besluit uit het verleden tot het doen van uitgaven heilig zijn. Met dit sobere financiële beleid voorkomen we grote lastenverzwaring, maar kunnen we wel blijven investeren in onze wijken en in Leiden als sociale stad.

Nieuw beleid

Om een sociale stad te blijven, investeren we in nieuw beleid ondanks de beperkte financiële ruimte. In beginsel geldt daarbij dat de kosten die daarvan het gevolg zijn moeten worden gecompenseerd door het schrappen van bestaand beleid. Een deel van de NUON-reserve wordt algemene reserve. De huidige algemene reserve – ingesteld om in moeilijke tijden te kunnen blijven investeren – kan hierdoor ingezet worden om ons nieuwe beleid te betalen.

Kosten en dekking

Structureel nieuw beleid	2015	2016	2017	2018
Armoedegrens minimabeleid (declaratieregeling) naar 120%	300.000	300.000	300.000	300.000
Actieplan werkgelegenheid	500.000	500.000	500.000	500.000
Extra leerwerk- en stageplekken gemeente	100.000	100.000	100.000	100.000
Herintroductie schoolzwemmen	250.000	250.000	250.000	250.000
Extra schoonmaakrondes in de wijken	150.000	150.000	150.000	150.000
Totaal	**1.300.000**	**1.300.000**	**1.300.000**	**1.300.000**

Structurele bezuinigingen	2015	2016	2017	2018
Taakstelling subsidies	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
Totaal	**1.300.000**	**1.300.000**	**1.300.000**	**1.300.000**

Incidenteel nieuw beleid	2015	2016	2017	2018
"Zachte landing" bezuinigingen zorg en participatie	2.000.000	2.000.000	2.000.000	
Opknappen openbare ruimte wijkwinkelcentra		500.000		
Opknappen openbare ruimte wijk			1.000.000	
Fietsenstalling Haarlemmerstraat				2.000.000
Opvangen financiële tegenvallers	500.000	1.000.000	500.000	500.000
Totaal	**2.500.000**	**3.500.000**	**3.500.000**	**2.500.000**

Incidentele bezuinigingen	2015	2016	2017	2018
Geen stedelijk jongerencentrum		1.000.000		
Geen nieuwe foyer Stadsschouwburg			1.000.000	
Invoering algemene reserve-nieuwe stijl	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Totaal	**2.500.000**	**3.500.000**	**3.500.000**	**2.500.000**

Andere keus investering reserves	2015	2016	2017	2018
Lagere woonlasten via Green Deal[1]	3.000.000			
Realisatie van meer parkeerplekken in de wijken	250.000			

[1] ***revolving fund***: deze bedragen worden ingezet voor leningen voor investeringen die rendabel zijn en die dus na de terugverdienperiode worden teruggestort in de gemeentekas.